

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 2 grudnia 2009 r.

**Zarząd
Kompanii Węglowej SA
w Katowicach**

LKA-4112-01-04/2009
S/09/002

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Kompanii Węglowej SA w Katowicach Oddział KWK „Piast” w Bieruniu², w zakresie gospodarki odpadami składowanymi w górnictwym wyrobisku popiaskowym należącym do CTL Maczki-Bór Sp. z o.o. w Sosnowcu³ w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 15 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KW SA KWK Piast w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia i oceny cząstkowe:

1. KW SA KWK Piast, jako wytwórca odpadów o kodach 01 01 02 i 01 04 12⁴ (zwanych też skałą płoną lub kamieniem dołowym), prowadziła ich ilościową i jakościową ewidencję, do czego zobowiązana była postanowieniami art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁵. Zgodnie z art. 36 ust. 4 tej ustawy do prowadzenia

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”

² Zwanym dalej „KW SA KWK Piast”, „KWK Piast” lub „Kopalnią”

³ Zwana dalej „Spółką CTL Maczki-Bór”

⁴ Odpowiednio: odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali, odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11

⁵ Dz. U. z 2007 Nr 39, poz. 251 ze zm., zwanej dalej „ustawą o odpadach”

ww. ewidencji stosowane były dokumenty ewidencji odpadów, tj. karty ewidencji odpadów i karty przekazania odpadu, według wzorów określonych w załącznikach nr 1 i 4 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r., w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów⁶. We wszystkich kartach przekazania odpadów były potwierdzone odbiory i przyjęcia do odzysku tych odpadów przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia w zakresie gospodarowania tymi odpadami. Łącznie w ww. okresie, z KW SA KWK Piast przekazano do zagospodarowania, na podstawie kart przekazania odpadów, 1 899 796,50 Mg skały płonnej, w tym 1 676 990,00 Mg (88,3 %) do Spółki CTL Maczki-Bór.

2. Wykonując obowiązek, określony w art. 37 ust. 1 ustawy o odpadach, KW SA KWK „Piast” sporządziła za lata 2007 i 2008 zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilości wytworzonych odpadów, ujmując w nich odpady o kodach 01 01 02 i 01 04 12. Zgodnie z postanowieniami art. 37 ust. 3 tej ustawy zestawienia te zostały przekazane do Marszałka Województwa Śląskiego w wymaganym terminie, tj. do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy. Sporządzone zostały również sprawozdania statystyczne GUS o odpadach (o symbolu formularza OS-6) za lata 2007 i 2008, wymagane postanowieniami rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 5 września 2006 r. i z dnia 9 października 2007 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej odpowiednio na rok 2007 i 2008⁷.
3. KW SA KWK Piast posiadała, opracowany w kwietniu 2005 r., „Kompleksowy Program zagospodarowania skały płonnej KWK „Piast”⁸. Celem Programu było, m.in. doprowadzenie do obniżenia kosztów gospodarowania skałą płonną, stworzenie nowego wizerunku odpadów górniczych, jako taniego i nieszkodliwego surowca do szerokich zastosowań budowlanych, a także stworzenie warunków dla budowy rynku sprzedaży skały płonnej, jako surowca dla przedsięwzięć inżynieryjno technicznych. Realizując te zadania uzyskano w szczególności aprobatę techniczną na wyrób „Dołowe kruszywo łamane – Piast”, do stosowania w budownictwie drogowym i komunikacyjnym.
4. W KW SA KWK „Piast” została stworzona struktura organizacyjna, odpowiedzialna za gospodarowanie skałą płonną. Zarządzeniem nr 17/2007 Dyrektora Technicznego KWK Piast z dnia 6 marca 2007 r. został powołany Pełnomocnik KWK „Piast” ds. gospodarki skałą płonną, którego zadaniem miała być, m.in. ścisła współpraca z Pełnomocnikiem

⁶ (Dz. U. Nr 30 poz. 213.

⁷ Dz. U. z 2006 r., Nr 170, poz. 1219 ze zm. oraz Dz. U. z 2007 r., Nr 210, poz. 1521 ze zm.

⁸ Zwany dalej „Programem”

Zarządu ds. gospodarki skałą płoną w kopalniach Kompanii Węglowej oraz koordynacja spraw związanych z racjonalną gospodarką skałą płoną, gromadzenie danych dotyczących gospodarki tym odpadem, monitorowanie kosztów tej gospodarki oraz współpraca z jednostkami naukowo-badawczymi w celu uzyskiwania ekspertyz i aprobat technicznych o przydatności skały płonnej do prac inżyniersko-technicznych. Zarządzeniem tym powołany został także Kopalniany Zespół ds. gospodarki skałą płoną, którego zadaniem miało być wypracowywanie oraz szukanie nowych koncepcji wykorzystania odpadów górniczych, obniżających koszt ich zagospodarowania.

5. Część odpadów była wytworzona niezgodnie z warunkami pozwolenia na ich wytwarzanie, udzielonego Kompanii Węglowej SA w Katowicach, określonego w decyzji Wojewody Śląskiego o nr ŚR-II-6620-22/109/3/04 z dnia 12 października 2004 r. W decyzji tej na instalacji obejmującej KWK „Piaś” zezwolono bowiem na wytworzenie w ciągu roku do 700 000,00 Mg odpadów o kodzie 01 04 12, natomiast wykazana, w prowadzonej przez KWK SA KWK „Piaś” ewidencji wytworzonych i przekazanych przedsiębiorcom do zagospodarowania ww. odpadów, ich ilość w 2008 r. była wyższa od dopuszczalnej i wynosiła 766 282,5 Mg. Należy jednak zaznaczyć, że ewidencja ta, prowadzona w oparciu o karty przekazania odpadu, nie obejmowała skały płonnej (m.in. 203 192 Mg w 2008 r.), związanej z przeróbką węgla kamiennego, wykorzystaną do likwidacji i rekultywacji terenu po byłym osadniku wód dołowych Bojszowy, gdyż, jak wynika z przedłożonych przez KW SA KWK „Piaś” dokumentów, skały tej nie traktowano jako odpad. Według postanowień art. 2 ust. 2 pkt 1a) ustawy o odpadach jej przepisów nie stosuje się do mas ziemnych lub skalnych usuwanych albo przemieszczanych w związku z wydobywaniem kopalin ze złóż wraz z ich przerabianiem, jeżeli m.in. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego określa warunki i sposób ich zagospodarowania. Kierownik Działu Ochrony Środowiska KW SA KWK „Piaś”, odpowiedzialna za dotrzymanie ww. warunku pozwolenia, jako przyczynę tego przekroczenia wskazała rozpoczęcie rozruchu nowo wybudowanego Zakładu Wzbogacania Miałów, którego celem było przetestowanie urządzeń i maszyn oraz osiągnięcie zdolności produkcyjnej zakładu. Podkreślić jednak należy, że zmianę pozwolenia⁹ na wytwarzanie w ciągu roku do 1 300 000 Mg odpadów o kodzie 01 04 12 KW SA KWK Piaś otrzymała 23 czerwca 2009 r., tj. ponad 6 miesięcy po terminie przekazania zakładu do eksploatacji. Zgodnie z art. 351 ust. 1 ustawy z dnia

⁹ Decyzja Nr 1965/OS/2009 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 23 czerwca 2009 r., zwana dalej „decyzją Marszałka Województwa Śląskiego o pozwoleniu na wytwarzanie odpadów”

27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁰, eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia stanowi wykroczenie.

6. Od maja 2008 r., ze względu na brak odbiorców, zaprzestano sprzedaży odpadów o kodach 01 01 02 i 01 04 12, co niekorzystnie oddziaływało na efektywność ekonomiczną gospodarowania nimi. Uzyskane bowiem przez KW SA KWK „Piast” dochody wynoszące 249 221 zł w 2007 r. i 50 967 zł w 2008 r. ze sprzedaży ww. odpadów w ilości 186 830 Mg i 33 978 Mg na obwałowania rzeki Wisły i Gostynki, obniżyły o 3,86 zł/Mg (42,6 %) i 1,58 zł/Mg (15,1 %) jednostkowy koszt zagospodarowania ogółem 646 183 Mg ww. odpadów w 2007 r. i 769 874 Mg w 2008 r., w stosunku do jednostkowych kosztów, wynoszących odpowiednio 9,05 zł/Mg i 10,49 zł, ponoszonych z tytułu przekazania pozostałej ilości tych odpadów do odzysku w Spółce CTL Maczki-Bór i Haldex SA (1 999 Mg w 2008 r.). Dyrektor Techniczny KW SA KWK „Piast” wyjaśnił, że w związku z ewentualnym rozpoczęciem budowy drogi S1 i pojawieniu się możliwości zbytu na kruszywa (skały płonnej) zobowiązał Pełnomocnika KWK „Piast” ds. gospodarki skałą płonną do wznowienia posiedzeń zespołu ds. tej gospodarki i dokonania przeglądu dokumentów przygotowanych w celu uruchomienia produkcji kruszywa.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Kompanii Węglowej SA, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

¹⁰ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.